

Sygn. akt VIII Gz 367/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Patrycja Baranowska (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Natalia Pawłowska- Grzelczak

SR del. Anna Górnik

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku dłużnika A. S.

o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek zażalenia dłużniczki na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum

w S. z dnia 15 września 2016 roku, sygn. akt XII GU 171/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Natalia Pawłowska- Grzelczak SSO Patrycja Baranowska SSR del. Anna Górnik

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 15 września 2016 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie oddalił wniosek A. S. o ogłoszenie upadłości.

Orzeczenie oparte zostało na następujących ustaleniach i wnioskach.

W dniu 27 stycznia 2001 roku dłużniczka zawarła związek małżeński, w którym panował ustrój rozdzielności majątkowej małżeńskiej. Mąż dłużniczki, nie posiadający stałego zatrudnienia, osiągał wynagrodzenie w kwocie 1.500 zł miesięcznie, zaciągał różne kredyty, a dłużniczka pozostawała na jego utrzymaniu. Małżonkowie wynajmowali mieszkanie. W 2006 roku dłużniczka i jej mąż zamieszkali u ojca dłużniczki i wspólnie z nim partycypowali w uiszczaniu czynszu za mieszkanie i opłat za media.

W dniu 12 kwietnia 2007 roku zmarł ojciec dłużniczki. W drodze spadku dłużniczka nabyła lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego znajdującego się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S., a także długi spadkowe z tytułu umów zawartych z (...) Bank SA w W., które na dzień 2 czerwca 2008 roku wynosiły jeden 1.680 zł, a drugi 3.023, 99 zł oraz w stosunku do (...) Bank (...) SA w W. w nieustalonej kwocie (dotychczasowa rata miesięczna wynosiła 265,81 zł), jak również (...) SA w W. na kwotę 15.000 zł. Część kredytów była ubezpieczona i nie wymagała spłaty.

W dniu 28 listopada 2007 roku małżeństwo dłużniczki zostało rozwiązane przez rozwód.

Nabyte drodze spadku po ojcu mieszkanie dłużniczka, mając problemy finansowe, zamieniła w 2007 roku na mniejsze.

W dniu 14 marca 2008 roku Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał przeciwko dłużniczce nakaz zapłaty kwoty 113,55 zł na rzecz Gminy M. S. - (...) w S. z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lutego 2008 roku.

W dniu 2 stycznia 2009 roku dłużniczka zawarła z (...) SA w W. umowę pożyczki na kwotę 15.000 zł z okresem kredytowania wynoszącym 40 miesięcy i miesięczną ratą wynoszącą 515,02 zł celem spłaty zadłużenia odziedziczonego po zmarłym ojcu.

W dniu 27 stycznia 2009 roku dłużniczka zawarła z (...) Bank SA w W. umowę kredytu na zakup komputera H. P. o cenie 2.098 zł w wysokości 2.202,16 zł z 12 - miesięcznym terminem spłaty z ratami po 200,74 zł miesięcznie. W umowie wskazano dochód netto dłużniczki w kwocie 1.100 zł, wydatki stałe kwocie 50 zł, dwóch członków gospodarstwa domowego i brak zobowiązań kredytowych.

W dniu 30 stycznia 2009 roku dłużniczka zawarła z (...) Bank SA w W. umowę kredytu na zakup drzwi o cenie 1.450 zł w wysokości 1.734,45 zł z 12- miesięcznym terminem spłaty z ratami po 148,48 zł miesięcznie. W umowie wskazano dochód netto dłużniczki w kwocie 1.400 zł, wydatki stałe kwocie 100 zł, jednego członka gospodarstwa domowego i brak zobowiązań kredytowych.

W dniu 6 marca 2009 roku dłużniczka zawarła z (...) SA w W. umowę pożyczki z okresem spłaty wynoszącym 52 tygodnie i ratą w kwocie 17 zł.

W dniu 13 maja 2009 roku dłużniczka zawarła z (...) Bankiem (...) SA w W. umowę kredytu odnawialnego na cele konsumpcyjne kwocie 2.000 zł.

W dniu 2 czerwca 2009 roku dłużniczka zawarła z (...) SA w W. umowę pożyczki w kwocie 1.918,94 zł (do wypłaty kwoty 1.600 zł) z okresem spłaty wynoszącym 52 tygodnie i ratą w kwocie 54,40 zł.

W dniu 11 sierpnia 2009 roku dłużniczka zawarła umowę pożyczki z (...) Bank SA we W. w kwocie 2.945,47 zł (do wypłaty kwoty 2.000 zł) na okres dwóch lat z miesięczną ratą wynoszącą 93,52 zł.

W dniu 2 września 2009 roku dłużniczka zawarła umowę pożyczki z (...) Bank SA we W. w kwocie 7.363,67 zł (do wypłaty kwoty 5.000 zł) na okres czterech lat z miesięczną ratą wynoszącą 210,07 zł.

W dniu 6 października 2009 roku dłużniczka zawarła umowę pożyczki z (...) Bank SA we W. w kwocie 4.835,53 zł (do wypłaty kwoty 3.500 zł) na okres czterech lat z miesięczną ratą wynoszącą 138,28 zł.

Przez okres około 3 lat dłużniczka dokonywała spłaty kredytu zaciągniętego w (...) SA celem spłaty odziedziczonego długu w kwocie 15.000 zł, później kiedy dłużniczka straciła pracę w 2010 roku - regulowała dług częściowo, otrzymała też miesięczną karencję w spłacie kredytu . Żeby spłacić kredyt w banku (...) dłużniczka zaciągała kolejne pożyczki w innych bankach, 2000 zł w P., sms-owe pożyczki (...), w (...) Agricole na niewielkie kwoty w nie ustalonych bliżej datach.

W dniu 18 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał przeciwko dłużniczce nakaz zapłaty kwoty 907, 90 zł na rzecz B. (...) w G. z ustawowymi odsetkami od dnia 18 listopada 2011 roku.

W dniu 2 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin -Zachód w Lublinie wydał przeciwko dłużniczce nakaz zapłaty kwoty 1.323,34 zł na rzecz (...) ((...)) SA w L. z ustawowymi odsetkami od dnia 30 grudnia 2011 roku.

W dniu 22 marca 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał przeciwko dłużniczce nakaz zapłaty kwoty 18.822,72 zł na rzecz Prokura (...) W. w W. z ustawowymi odsetkami od dnia 27 lutego 2012 roku.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał przeciwko dłużnicze w dniu 12 kwietnia 2012 roku nakaz zapłaty kwoty 210,54 zł na rzecz (...) w W. z ustawowymi odsetkami od dnia 4 kwietnia 2012 roku, a w dniu 29 października 2012 roku nakaz zapłaty kwoty 3.410, 29 zł na rzecz (...) 1 (...) w W. z ustawowymi odsetkami od dnia 30 sierpnia 2012 roku.

W dniu 27 listopada 2012 roku dłużniczka zawarła z (...) Finanse sp. z o.o. w P. umowę pożyczki kwoty 1.408,60 zł (do wypłaty 1.200 zł) z okresem spłaty wynoszącym 44 tygodnie i ratą wynoszącą 53,09 zł tygodniowo.

W dniu 21 lipca 2013 roku dłużniczka urodziła syna.

W okresie od 2013 do 2016 roku przeciwko dłużnicze wydane zostały kolejne nakazy zapłaty, w tym w dniu 26 marca 2013 roku przez Sąd Rejonowy w Elblągu na kwotę 1.576,56 zł na rzecz B. (...) w G. z ustawowymi odsetkami od dnia 5 marca 2013 roku; 4 lipca 2013 roku przez Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie na kwotę 263,55 zł na rzecz Gminy M. S. - (...) w S. z ustawowymi odsetkami od dnia 5 marca 2013 roku; 4 września 2013 roku przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie na kwoty 658,03 zł na rzecz Prokura (...) we W. z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2013 roku; 18 listopada 2013 roku przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie na kwotę 869,97 zł na rzecz (...) w W. z ustawowymi odsetkami od dnia 19 października 2013 roku; 18 lutego 2014 roku przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie na kwotę 2.289,50 zł na rzecz (...) Finanse sp. z o.o. w P. z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2014 roku i w dniu 16 listopada 2016 roku na kwotę 2.083,93 zł na rzecz (...) we W. z ustawowymi odsetkami.

Dłużniczka pozostawała w zatrudnieniu w okresie od 1.09.1993 roku do 18.04.1996 roku, 19.04.1995 roku do 31.07.1996 roku, od 1.12.1997 roku do 31.12.1997 roku, od 6.02.1998 roku do 31.08.1998 roku, od 6.09.1999 roku do 11.01.2000 roku, od 15.07.2003 roku do 16.09.2003 roku, od 31.07.2004 roku do 27.10.2004 roku, od 8.11.2004 roku do 11.04.2006 roku, od 13.04.2006 roku do 19.08.2006 roku, od 11.07.2007 roku do 10.10.2007 roku, od 16.11.2007 roku do 31.03.2008 roku, od 2.10.2008 roku do 30.06.2009 roku, od 1.07.2009 roku do 31.07.2009 roku i od 28.01.2013 roku do 27.07.2013 roku, a ostatnio od września do listopada 2015 roku, za co otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 1. 900 zł.

Od 23 lutego 2010 roku do co najmniej 18 kwietnia 2012 roku dłużniczka była zarejestrowana w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna nie posiadająca prawa do zasiłku.

W dniu 30 sierpnia 2011 roku przyznano dłużnicze z opieki społecznej pomoc z przeznaczeniem na aktywizację zawodową.

Od 21 lipca 2014 roku i następnie od 18 grudnia 2014 roku do 31 lipca 2015 roku oraz od 10 grudnia 2015 roku dłużniczka była zarejestrowana w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna posiadająca prawo do zasiłku z zasiłkiem w kwocie 514 zł i od dnia 1 lutego do 30 kwietnia 2016 roku w kwocie 284,50 zł oraz od 1 maja do 30 września 2016 roku w kwocie 292,20 zł.

Od dnia 18 grudnia 2014 roku i 12 stycznia 2015 roku dłużniczka objęta była indywidualnym planem działania przez urząd pracy.

Dłużniczka od 24 stycznia 2003 roku ma lekki stopień niepełnosprawności o charakterze trwałym orzeczony na stałe, ma przeciwwskazania do dźwigania powyżej 5 kg oraz ma ograniczone pole widzenia i nie może pracować przy komputerze.

Dłużniczka korzysta z pomocy społecznej. Od 1 stycznia do 30 kwietnia 2016 roku dłużnicze przyznano dodatek energetyczny w kwocie 15,40 zł miesięcznie, od 1 grudnia 2015 roku do 31 października 2016 roku zasiłek rodzinny w kwocie 89 zł i dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywanie dziecka w kwocie 185 zł miesięcznie oraz od 1 stycznia do 30 czerwca 2016 roku dodatek mieszkaniowy w kwocie 169,61 zł miesięcznie. Dłużniczka korzystała również z zasiłków celowych na zakup obuwia zimowego oraz z dofinansowania do opłat czynszowych i rachunku za gaz i energię oraz na dożywianie, zakup środków czystości.

Dłużniczka na podstawie umów użyczenia korzysta z urządzeń gospodarstwa domowego należących do siostry, która również reguluje czynsz dłużniczki za mieszkanie przekazując dłużniczce około 500 zł miesięcznie. Dłużniczka reguluje natomiast opłaty za gaz i światło oraz za Internet w kwocie 82 zł.

Przeciwko dłużniczce prowadzonych jest szereg postępowań egzekucyjnych. Na dzień złożenia wniosku ogłoszenie upadłości dłużniczka była zadłużona wobec następujących wierzycieli na następujące kwoty: Prokura (...) w W. na kwotę 34.560,86 zł, Gmina M. S. (...) w S. na kwotę 344,56 zł, Gmina M. S. (...) w S. na kwotę 537,69 zł, U. P. investment (Luksemburg) SA na kwotę 2.647,81 zł, (...) Bank (...) SA we W. na kwotę 7.628,57 zł, B. (...) w G. na kwotę 1.751,02 zł, Prokura (...) w W. na kwotę 5.906,10 zł, B. (...) w G. na kwotę 2.917,70 zł, (...) we W. na kwotę 1.453,28 zł, (...) we W. na kwotę 1.370,69 zł, (...) we W. na kwotę 2.122 zł, E. Finanse sp. z o.o w Ś. na kwotę 3.105,64 zł, (...) 1 (...) w W. na kwotę 6.122,72 zł, (...) Bank SA w W. na kwotę 1.889,12 zł, (...) SA w W. na kwotę 5.304,45 zł, Prokura (...) w W. na kwotę 751,10 zł, P4 sp z o.o. w W. na kwotę 2.327, 25 zł.

W oparciu o tak dokonane ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał, że wniosek o ogłoszenie upadłości okazał się niezasadny.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd stwierdził, że sytuacja majątkowa dłużniczki A. S. pozwala na uznanie, iż dłużniczka jest niewypłacalna, w rozumieniu przepisów art. 10 i 11 ustawy prawo upadłościowe z dnia 28 lutego 2003 r. (t.j. Dz U. z 2015 r., poz 233), bowiem nie reguluje swoich wymagalnych zobowiązań względem kilkunastu wierzycieli, a okres opóźnienia trwa kilka lat (a więc znacznie przekracza upływ 3 m-cy).

Sąd Rejonowy jednocześnie doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie w świetle regulacji zawartej w art. 491⁴ ust. 1 prawa upadłościowego wykluczone zostało ogłoszenie upadłości konsumenckiej mającej na celu oddłużenie dłużnika, ponieważ A. S. doprowadziła do swojej niewypłacalności jak również ją pogłębiła wskutek rażącego niedbalstwa. Dochodząc do takiej konkluzji Sąd zauważył, że problemy finansowe dłużniczki zaczęły się już w 2007 roku, po śmierci ojca co związane było z istnieniem długów spadkowych. Sąd podkreślił jednak, że wprawdzie w styczniu 2009 roku dłużniczka zaciągnęła kredyt na spłatę długów spadkowych i miesięczna rata tego kredytu wynosiła 515,02 zł, to dodatkowo od 27 stycznia do 6 października 2009 roku zaciągnęła także 8 kolejnych zobowiązań w postaci kredytów i pożyczek, których miesięczne raty po zaciągnięciu ostatniego zobowiązania opiewały łącznie na 1.226,23 zł. Począwszy do 31 lipca 2009 roku dłużniczka pozostawała bez pracy, a mimo to zaciągnęła jeszcze trzy zobowiązania, których raty miesięczne wynosiły łącznie 441,87 zł. Sąd zaznaczył przy tym, że zaciągając zobowiązania w dniach 27 i 30 stycznia 2009 roku (w odstępnie 4 dni) dłużniczka przedstawiła swoje dochody na poziomie 1.100-1.400 zł netto, a wydatki stałe wskazywała na poziomie 50 - 100 zł, nadto wskazywała różną liczbę osób w gospodarstwie domowym, a faktycznie przed zaciągnięciem tych zobowiązań w dniu 2 stycznia 2009 roku zaciągnęła kredyt w (...) SA na kwotę 15.000 zł z ratą w kwocie 515,02 zł. Uwzględniając deklarowane wówczas przez dłużniczkę dochody Sąd stwierdził, że skoro były one niższe niż miesięczne raty kredytów i pożyczek zaciągniętych w 2009 roku, to dłużniczka w żadnym wypadku nie mogła zakładać, że będzie stanie je regulować. Ponadto mimo zaciągnięcia stosunkowo dużego kredytu i wysokości raty kredytowej przewyższającej 500 zł miesięcznie (co było znacznym obciążeniem dla dłużniczki) w styczniu 2009 roku dłużniczka zaciągnęła kredyty na cele konsumpcyjne z przeznaczeniem na zakup: pierwszy stosunkowo drogiego komputera oraz drugi drzwi, co do których należy wskazać, że w przypadku zwłaszcza pierwszego z tych zakupów nie może być on uznany za rzecz pierwszej potrzeby. Dodatkowo Sąd podkreślił, że mimo bardzo trudnej sytuacji finansowej i braku stabilności zatrudnienia oraz pomimo wydania przeciwko dłużniczce kilku tytułów wykonawczych jeszcze w dniu 27 listopada 2012 roku dłużniczka zaciągnęła kolejne zobowiązanie na co prawda stosunkowo niewielką kwotę 408,60 zł, jednakże miesięczne obciążenie z tego tytułu wzrosło o 212,36 zł.

Podtrzymując stanowisko, że dłużniczka doprowadziła do swojej aktualnej sytuacji finansowej wskutek rażącego niedbalstwa, w kontekście regulacji przewidujących możliwość ogłoszenia upadłości, jeżeli przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi Sąd wyjaśnił dodatkowo, że gdyby nawet uznać, iż niewypłacalność nastąpiła z przyczyn niezależnych od dłużniczki, to ze zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego nie wynika by ogłoszenie upadłości było uzasadnione względami słuszności

czy humanitarnymi. Sąd wskazał, że sytuacja życiowa i zdrowotna dłużniczki nie odbiega od przeciętnej normy, nie cechuje ją szczególna wyjątkowość. Dłużniczka w okresach kiedy pozostaje bez pracy korzysta z pomocy społecznej oraz pomocy finansowej siostry i w ocenie Sądu posiada możliwości zarobkowe pozwalające na pokrycie kosztów skromnej egzystencji, choć wymaga to niewątpliwie zwiększenia osobistej aktywności dłużnika w poszukiwaniu pracy.

Podjęte przez dłużniczkę działania, szczególnie po popadnięciu w stan niewypłacalności w 2009 roku, polegające na pogłębianiu stanu swojego zadłużenia, pozostawania bez pracy przez dłuższy czas i pobierania, m. in. zasiłku dla bezrobotnych oraz nie podejmowanie skutecznych działań w zakresie zdobycia umiejętności pozwalających na podjęcie stabilnego zatrudnienia nie pozwalają na uznanie, iż ogłoszenie upadłości dłużniczki jest uzasadnione względami słuszności. Z akt postępowania nie wynika też, by dłużniczka podejmowała próby zmierzające do restrukturyzacji zadłużenia poza częściowym początkowym regulowaniem kredytu zaciągniętego w (...) SA. Ponadto dłużniczka ponosi m. in. koszty korzystania z usług internetowych na poziomie ok. 80 zł miesięcznie. Dłużniczka jest człowiekiem młodym, zdolnym do pracy zarobkowej, choć ma w tym względzie pewne ograniczenia, nie wykluczające jej jednak z rynku pracy, a zatem względy te nie przemawiają za tym, aby finalnie na skutek przeprowadzenia postępowania upadłościowego uzyskać chociażby częściowe umorzenie zobowiązań.

Powyższe postanowienie zaskarżyła dłużniczka domagając się jego uchylecia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu z pozostawieniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego. W uzasadnieniu skarżąca zarzuciła:

1. błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego polegającą na:
 - ustaleniu, iż wnioskodawczyni doprowadziła do powstania lub zwiększenia zadłużenia w wyniku rażącego niedbalstwa, podczas gdy wnioskodawczyni przestała regulować wymagalne zobowiązania głównie za sprawą długu spadkowego swojego ojca;
 - pominięciu, że źródłem problemów finansowych wnioskodawczyni była konieczność spłaty długów spadkowych jej ojca, zaś zaciąganie kolejnych pożyczek wynikało z trudności ze spłatą pierwotnego zadłużenia oraz potrzeby zapewnienia bytu sobie i dziecku, a nie lekkomyślnego czy niedbałego działania wnioskodawczyni,
 - ustaleniu, iż zakup drzwi i komputera o łącznej wartości ok. 3.500 zł nie mieścił się w zakresie niezbędnych potrzeb wnioskodawczyni, podczas gdy zakup nastąpił w czasie poprawy sytuacji finansowej (zatrudnienia), był konieczny, a ponadto w relacji do ogólnej kwoty zadłużenia nie mógł decydować o uznaniu, że całe zadłużenie powstało w wyniku rażącego niedbalstwa;
 - ustaleniu, iż wnioskodawczyni mogłaby poczynić starania w celu uzyskania zatrudnienia, podczas gdy wnioskodawczyni przejawia aktywność na tym polu i podejmuje także niskopłatne prace, jednak z uwagi na jej kwalifikacje i ograniczenia wynikające z lekkiego stopnia niepełnosprawności nie ma możliwości znalezienia takiego zatrudnienia, które umożliwiłoby spłatę zadłużenia;
2. naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 491⁴ ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. poprzez przyjęcie, że dłużniczka doprowadziła do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększyła jej stopień wskutek rażącego niedbalstwa,
3. uznanie, iż nie zachodzą podstawy do ogłoszenia upadłości wnioskodawczyni w oparciu o zasady słuszności lub względy humanitarne, podczas gdy jej sytuacja zdrowotna, zawodowa oraz fakt samotnego wychowywania dziecka przemawiają za przyjęciem również tej podstawy do ogłoszenia upadłości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie dłużnika nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy zauważyć, że w niniejszej sprawie niesporne jest zaistnienie u dłużniczki stanu niewypłacalności w rozumieniu ustawy prawo upadłościowe.

Jednakże mimo zaistnienia stanu niewypłacalności dłużniczki Sąd Rejonowy słusznie stanął na stanowisku, że wystąpiła przesłanka z art. 491⁴ ust. 1 p.u. bowiem dłużniczka doprowadziła do swojej niewypłacalności i zwiększyła jej stopień wskutek rażącego niedbalstwa. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji, na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokonał prawidłowej jego oceny nie naruszając zasad logiki czy doświadczenia życiowego.

W myśl art. 491⁴ ust. 1 p.u. Sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

Rażące niedbalstwo podobnie zresztą jak umyślność jest pojęciem nieostrymi i każdorazowo musi podlegać indywidualizacji w odniesieniu do konkretnego przypadku. Liberalizacja przesłanek upadłości konsumenckiej jaka została dokonana w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 1306) nie może prowadzić do naruszenia słusznych interesów wierzycieli w całości przesuwając na nich ciężar ekonomiczny niewypłacalności dłużnika. W doktrynie wskazuje się jednocześnie - na co też zwrócił uwagę Sąd Rejonowy, że rażącym niedbalstwem jest zachowanie dłużnika, polegające na niedołożeniu należytej staranności wymaganej w danych okolicznościach, przy czym konieczne jest ustalenie, że w konkretnych okolicznościach danego przypadku dłużnik mógł zachować się z należyłą starannością. Zakwalifikowanie zachowania dłużnika jako rażącego niedbalstwa uniemożliwiają przykładowo błędne informacje, na podstawie których dłużnik podejmował decyzję lub fakt, że do nieostrożnego zachowania dłużnik został zmuszony warunkami, w jakich działał albo czynnikami wewnętrznymi (np. wiek, choroba). Jako przykład rażącego niedbalstwa wskazuje się przy tym zachowanie dłużnika, który zaciąga kredyty znacznie przekraczające w chwili ich udzielania jego możliwości zarobkowe, w sytuacji braku perspektyw na poprawę aktualnej sytuacji. Wedle bowiem rozsądnej oceny winien liczyć się z tym, że w najbliższym czasie - bez dodatkowego zadłużenia - nie będzie w stanie obsłużyć swojego długu (zob. P. Zimmerman, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2014, Legalis).

Mając na uwadze powyższe jak i okoliczności zaistniałe na gruncie niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że wniosek Sądu Rejonowego odnośnie istnienia rażącego niedbalstwa dłużniczki A. S., w wyniku którego doprowadziła ona, a następnie zwiększyła stopień swojej niewypłacalności jest trafny.

Dokonując oceny zachowania dłużniczki i porównując je z wzorcowym typem postępowania można postawić dłużnicze zarzut, że powinna była mieć wyobrażenie do czego może doprowadzić jej zachowanie związane z zaciąganiem kolejnych pożyczek, a w konsekwencji narastające zadłużenie zwłaszcza wobec niespłacania rat. Jak wskazał Sąd Rejonowy, pomimo niemożności spłaty istniejących już zobowiązań powstałych w związku z nabyciem spadku, A. S. zaciągała kolejne zobowiązania. O ile przyjąć można, że do zaciągnięcia pierwszej pożyczki w (...) SA w celu spłaty zadłużenia odziedziczonego po zmarłym ojcu, A. S. zmuszona została warunkami w jakich działała, o tyle zaciąganie dalszych zobowiązań działania takiego nie usprawiedliwia. Niezależnie zatem od przyczyn, na które powołano się w zażaleniu, działanie polegające na zaciągnięciu nowych zobowiązań przy jednoczesnym braku wykazania możliwości ich spłat trudno zakwalifikować jako zwykłe niedbalstwo. Nie sposób też przyjąć, że do zakupu komputera, a w konsekwencji zaciągnięcia kredytu na ten cel, zmuszały dłużniczkę warunki zewnętrzne do których skarżąca zalicza fakt, że komputer jest standardowym urządzeniem lub czynniki wewnętrzne, których skarżąca zdaje się upatrywać w możliwości powiększania czytanego tekstu. Przy ocenie zaistnienia przesłanek wskazanych w art. 491⁴ ust. 1 p.u. istotna jest okoliczność, czy niewypłacalność powstała z przyczyn od dłużnika niezależnych co mogłoby wiązać się z kolei z oceną ponoszenia kosztów jako niezbędnych (np. wydatkowanych na leczenie) nie zaś przydatnych czy celowych. Nie można też tracić z pola widzenia, że zaciągnięcie kredytu na zakup komputera skarżąca uzasadnia względną poprawą sytuacji finansowej. Nie można w związku z tym w tej sytuacji przyjąć, co sugeruje dłużniczka, że

zaciąganie kolejnych kredytów wynikało z trudności ze spłatą pierwotnego zadłużania, a źródłem postawia problemów finansowych była konieczność spłaty długów spadkowych.

Powołując się na wystąpienie sytuacji przymusowej skarżąca podniosła, że konieczność zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych dla niej i dziecka wymagała uzyskania środków finansowych z jakiegokolwiek źródła. Argumentacja ta mogłaby zasługiwać ewentualnie na aprobatę w sytuacji nieuzyskiwania jakichkolwiek dochodów. Wbrew jednak wywodom skarżącej umowy pożyczek zawierane były również w okresie kiedy A. S. była zatrudniona (w okresie od 6 marca do 2 września 2009 r.). Poza tym w okresie, kiedy nie posiadała jeszcze nikogo na utrzymaniu.

Fakt, że dłużnik w niekorzystnych dla niego uwarunkowaniach finansowych skutkujących niewypłacalnością zaciąga kolejne zobowiązania w postaci kredytów, jawi się jako niedbalstwo przybierające formę rażącego. Istotny w tym względzie pozostaje także stosunek wysokości powstałych ostatecznie zaległości w wysokości przekraczającej 81.000 zł do wysokości pierwotnie istniejącej zaległości, związanej z zaciągnięciem kredytu na spłatę spadku w wysokości 15.000 zł. Trudno też znaleźć usprawiedliwienie dla ewentualnego przypuszczenia dłużniczki, że trudna sytuacja finansowa (w momencie zaciągania kolejnych zobowiązań) mogła być przejściowa. Nawet bowiem zmienność w zakresie zatrudnienia (przekwalifikowanie) i znalezienie pracy, przy uwzględnieniu wysokości ostatnio uzyskiwanych dochodów, nie dawałaby perspektyw na poprawę aktualnej sytuacji. W niniejszej sprawie nie zaistniała też sytuacja, a przynajmniej nie wykazano jej w toku postępowania, aby dłużniczka podejmowała decyzję o zaciągnięciu kolejnych zobowiązań na podstawie błędnych informacji w przedmiocie wysokości rat czy terminów spłat czy też błędnych założeń co do swoich potencjalnych możliwości finansowych.

Dłużniczce należy postawić zarzut, że mogła i powinna była przewidzieć skutki swoich decyzji - powstanie, zwłaszcza zaś pogłębianie się stanu zadłużenia i niewypłacalności. W świetle powyższego nie można ocenić inaczej niż zrobił to Sąd Rejonowy sytuacji, w której dłużniczka zaciągała kolejne zobowiązania przekraczające jej aktualne możliwości finansowe i w perspektywie możliwości zarobkowe.

Wystąpienie zjawiska „spirali długów” (jak zdaje się określać swoją sytuację dłużniczka), bez wystąpienia innych wyjątkowych okoliczności (np. zupełnie niespodziewana utrata źródła stałego dochodu, ciężka choroba i kosztowny proces leczenia) musi być kwalifikowane jako rażące niedbalstwo. Dla każdej osoby o przeciętnej wiedzy jest oczywistym, że zawierając kolejne umowy kredytowe czy pożyczkowe, powiększa się skala zobowiązań, a zatem ich spłata jest coraz bardziej utrudniona, a przez to wątpliwa.

Konkludując, analiza okoliczności niniejszej sprawy pozwala przyjąć, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy dokonał oceny przesłanek z art. 491⁴ ust. 1 p.u.

W tym stanie Sąd Okręgowy oddalił zażalenie jako bezzasadne na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSO Natalia Pawłowska- Grzelczak SSO Patrycja Baranowska SSR del. Anna Górnik

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)
4. (...)